

אין חאָריך

Frans Gerritse

תיק:

עדות מאת פראנס גרייטסן בדבר פעילות במחתרת החלוצית בהולנד

קבוצת ווסטרויל

המחתרת החלוצית בהולנד

טלאה: מהי המהלך להיות "בלחי לגאל"?

תשובה: ביום כניעתה של הולנד במאי 1940.

ש. היה זמן בו היה לגלוי ובחלץ לגלוי בעת ובעונת אחת?

ת. באופן מתמיד עד מאי 1944. אחרי זה רק בלחי-לגלוי.

ש. באיזה אופן החחפתה והיכן הסתתרת?

ת. בעסקן מכובד, סטטמיך של געלי ספורט שחורות וחלבושת שחורה לביקור ב-ווסטרבורק. מספר חזדים גידלתני שפם וזקן וצבעתי את טורי אפוד-לבן, חבשתי מגבעת עגולה והרכבתי משקפי לחץ. לבשתי מעיל פראק. הסתתרתי שכזעיפים בקרון מגורים, אחר כך במחסן שמתתני היה מחבוא תחת-קרקע, עד לטחרור ... כמו כן בסביבה ווסטרבורק בבית מלון 500 מ' מהמחזה.

ש. מי דאג לך ולילדך מבחינה חומרית, לחוספת מזון וכד?

ת. דאגתי בעצמי ולא דריש תוספת מזון. עבדתי בחורף 1945/44 ברgel את כל הולנד כדי להשיב מזון. לעיתים יוחר מ-300 ק"מ. השתמשתי גם באופניים עם גלגלי עץ ובעגלת יד עם גלגליים של אוטו.

ש. מה היה פעילותך במחתרת?

ת. עסיתי בהדרשת ניירות, בזיווףחות וחכינותה את החרטים לגלופות. טיפולתי בארכיוין לאסוף חומר על בניה גבולות, כתובות ועוד. עבר הרבה הביאו בוב יסה ואשתו דינסיה ואחריהם ערמות של תעוזות דלות לציריך היה לטנווון. עסיתי במלאה זו עד לשעות הלילה המאוחרות. יחד עם האנפץ המצאי טיטה להפריד בולטים עם חוותה מעל תעוזת דלות. היה צורך להשרותם בחומר כימי, ועטינו זאת במסירות. היו הרבה ניירות של אנשים שנפטרו, והשתמשנו בצדופי צבעים טוניים לצורך הכנסת סייגוים בתעוזות. קבענו צוון לעצורים, היהזו זו מלחה בת 13 אחוזות, סכחנו אותה בסדר הפוך. והיה זה מין דבק לאוירונים ("קוואריטיליסטוף"). בתוך טקי הכביסה לבתי הסזהר התקנתה מגירות עץ קטנות ובהתן נייד ל-9000 ליטרים, בת 5 אחוזות כל אחת; 45.000 סימנים ועפרון. בדלת הראשית של ביתו התקנת מכשיר מנגן. אפשר היה לדאות מהרחוב אם ביקר מישטו חסוד. כי אחרי פחיתה הדלה עמד הסימן של "סכנה". רק מבניינים אפשר היה לטנווון את כיוונו, וכן גיליתי ביקור של א.ס.ד. במאי 1944.

ש. מדוע חיפשת קסר עם ארבעון החלוצים?

ת. החלוצים חיפשו מגעathi דרך בוב יסה ובקזוני לזייף ניירות. בעצמי "אבגדתי" את חוותה הדלות של בדי לעזרה למישטו אחר. אחרי הפרדה הצילומים ותיקון חוותה הגיע חרום של "הגיירות השבדיים". בעזרתו ניירות אלו אפשר היה לחוץ את גבול וויסי. את חמץ התעוזות הלוחו התקנת בלילה ה-27 באוגוסט 1942, בו נולדו החאומים שלי.

ש. איך תתרשם מנהזת החלוצים ומהמניגים טלהט?

ת. הבחורים היו מאי בטוחים בעצם ובתחילה נחנו לך להרגיט הייסב שהיית "בו" בעיניהם.

סוב שידענו זאת בעצמנו, ובמרוצת הזמן נחחו יחסים שהיו מבוססים על הבנה הדדית
ונפלו כל מהichoות. החלוצים היו עצומים!

๗๔. אילו מhaboim התהתקנה בבייחר?

๗. המhaboa הראsoon היה מתחת לספסל אשר סימש תא צעכוועים לילדיים. את המhaboa השגיא בנ'תי בסחו 43, היה זה פתח בחקירה, מעל מנורה בחדר האורחים. סולם מקופל ירד מן החקירה, כשפתחנו את המhaboa, בו היה מקום למיטה, במhaboa זה הסתתר גורברט קליעין חודשים רבים, אחרי בריחתו מבית החולים. רופא מהארלם ואחת הבוחרות שהסתחרה אצלנו סייפלו בו.

๗. האם עברת את הגבול? מדוע?

๘. רק לבירס עס טינגו מאנגיניג, אחרי טהגיינו אליוינו טמלועות על כסלוונוח בצרפת. במקורה פגשתי אה מאקס זוינמילר. בסובנו להולנד נאסנו שLOSEתנו. "הוזינו" שרזינו להבריה טבק ושוררנו לאחד 4 טוות. לקחו אה כספנו, אך החזירו לנו אחרי המלחמה.

๙. אילו ניירות עוד זייןפת?

๑. קיבילנו חعودות דהו מפקדים עיריה. החלפנו את המספרים והוספנו אחרים מסלנו, כולם הוזענו סדרות חדשות. את המזויילפות הכניסו למעגל כאלו היו אמיתיים, והאמתים הופיעו כמונייפים. גם השטמננו בחעודות שבננו מסמירות-חפצים בבתי קפה ובקולנוע.

๑. האם השתתפת בשחרורים של עזרלים מבתי כלא ומחנווח?

๑. כן. שני בחורים מ-ווכט, ו-16 חברים מ-ווסטרבורק. מעורם של חברים אחרים סייעתי בשחרורו של גורברט קליעין מבית החולים זנסינו להבריה את לורה ז' מהתיאטרון היהודי, הצלחה להכנס לבית הסמווק חוך כדי טבירה אסגב המרתף. אך גלייטל סאיין קסל עם אקיוטוא שעליונזון, בנסיוּחני עלייחי עם מנהם על גג הבית וסבנו סט בקשרו שלורה חופיע. למחמת היא נמלטה החוצה מאיזמינו להזיה אה התיאטרון.

๑. שחרור של עציירים אחרים?

๑. צירתי מפות מבית הסוהר באמסטרדם. נסיחי פומיים בעזרת מפח גנבים לפתח דלתות בבית הסוהר ב-הארלם.

๑. השתתפת בפעולות מזויניות בזמן הшибוט?

๑. לא האממי בסימום בנסק, וזה היה אולי גאייבי...

๑. מי מהחלוצים השתדרו בביתכם?

๑. הראסוגים היו לורה זיסקינד וקורט הנמן. לאחר מכן גורברט, פאולה קאופמן, אמיל ווינפלד ועוד אחרים.

๑. מאי 1944 נאלצנו בעצמנו להסתחרר, כי הנטאפו גילה את כתובתי אצל בחור, את שם הפרטי ידעו כבר מתוכניהם ההצלחה ליוופ וווסטרבוריל. אחרי כן גרנו בקרון מגוריים אותו קרוֹסְטִים לנו לפגיסות הפעילים האחראנה באביב 1944. כדי לא ליפול לידי אנשי סדרות העבודה, הסוויחי את עצמי כאיש זקן. וכך עברנו את הולנד לאורכה ולרוחבה. השתתפתי יחד עם הבוחרות במשועות הרעב בחויר הקשה האחראן, עד ליום המיחל - יום השחרור.